

Research Article

ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ในการใช้เว็บไซต์
เครือข่ายทางสังคม ของกลุ่มผู้สูงอายุ
FACTORS INFLUENCING ONLINE SOCIAL SUPPORT OF SOCIAL
NETWORKING SITE USE AMONG ELDERLY PEOPLE

พัทธปียา จงชานสิทธิ์^{1*} และ วิกานดา พรสกุลวานิช²

Patpiya Jongchansitto^{1*} and Vikanda Pornsakulvanich²

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารวิทยา คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์^{1*}

กลุ่มวิชาการบริหารการสื่อสาร คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์²

Doctor of Philosophy Program in Communicology, Faculty of Journalism and Mass Communication,
Thammasat University

e-mail: patpiya.jctu@gmail.com^{1*}

Communication Administration, Faculty of Journalism and Mass Communication, Thammasat University²

Received: 2020-08-19

Revised: 2020-09-22

Accepted: 2020-09-29

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีต่อแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์แบบสองทาง ในแง่ความถี่บ่อยที่ได้รับและได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์จากการเข้าใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมในกลุ่มผู้สูงอายุ โดยทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือทฤษฎีการใช้สื่อและความพึงพอใจ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุชาวไทยที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปและเป็นผู้สูงอายุที่ใช้งานสื่อสังคมประเภทเว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา จำนวน 400 คน โดยผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุที่มีการนับถือตนเองสูงจะส่งผลให้มีความถี่บ่อยที่ได้รับและได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ทั้งด้านอารมณ์และด้านข้อมูลในระดับสูง ในทางกลับกันผู้สูงอายุที่มีความเหงาจะส่งผลให้มีความถี่บ่อยที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ด้านอารมณ์และความถี่บ่อยที่ได้รับและได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ด้านรูปธรรมในระดับต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยด้านแรงจูงใจในการใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมเพื่อความบันเทิงสามารถทำนายความถี่บ่อยที่ได้รับและได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ในทิศทางบวกทั้งสามด้าน ได้แก่ แรงสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ ด้านรูปธรรม และด้านข้อมูล ในส่วนของปัจจัยการใช้งานในรูปแบบที่ผู้ใช้งาน

ไม่สามารถควบคุมการใช้งานได้มีอิทธิพลในทิศทางบวกต่อความถี่บ่อยทั้งการได้รับและการให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ในกลุ่มผู้สูงอายุอีกด้วย

คำสำคัญ: แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ การเข้าใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคม ผู้สูงอายุ

ABSTRACT

This study aimed to examine the factors that predicted two-way online social support frequency both receiving and giving in the context of social networking site use of elderly people. This study was based on the theory of uses and gratifications. Quantitative research with questionnaires was used to collect the data from 400 participants who were elderly people (aged 60 and over) and had participated in social networking websites in 3 months. Overall, the findings revealed that elderly people who had high self-esteem had high frequency of giving online emotional and information support. On the other hand, loneliness in elderly people had influence on low frequency of receiving online emotional support and giving online tangible social support. Moreover, entertainment motive had a positive effect on both receiving and giving online social support frequency in all three dimensions which are emotional support, tangible support, information support. In term of compulsive use positively predicted both receiving and giving online social support frequency among elderly people.

Keywords: online social support, social networking site use, elderly people

บทนำ

ในปัจจุบันทั่วโลกกำลังเผชิญกับสถานการณ์การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยในปี พ.ศ. 2560 จำนวนประชากรสูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปทั่วโลกมีมากถึง 962 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 13 ของประชากรโลกทั้งหมด ซึ่งทุกทวีปในโลกยกเว้นแอฟริกาได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว ประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในประเทศที่กำลังเผชิญกับสถานการณ์สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งในปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีประชากรสูงอายุ 60 ปีขึ้นไปถึง 11 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 17 ของประชากรทั้งหมด เป็นอันดับสอง

ในกลุ่มประเทศอาเซียนรองจากประเทศสิงคโปร์ (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล และมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2561) สถานการณ์สังคมผู้สูงอายุที่หลายประเทศทั่วโลกต้องเผชิญส่งผลให้เกิดเป็นแผนการดำเนินงานเพื่อรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว เช่นเดียวกับประเทศไทยที่มีมาตรการเตรียมรับมือกับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยได้นำประเด็นเรื่องการพัฒนาผู้สูงอายุจัดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ในประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการ

พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งวัตถุประสงค์หนึ่งในนั้นคือการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต โดยสำหรับช่วงวัยผู้สูงอายุได้มุ่งเน้นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศ อีกทั้งให้มีการเสริมทักษะการดำรงชีวิต การสร้างเสริมสุขภาพ การจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นมิตรกับผู้สูงอายุและสร้างการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) โดยเมื่อพิจารณาแผนพัฒนาผู้สูงอายุในระดับประเทศดังที่กล่าวไปก็จะมีขึ้นเพื่อพัฒนาให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคมนั่นเอง โดยจากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าตัวแปรสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งในด้านกายภาพและจิตวิทยา ก็คือตัวแปรแรงสนับสนุนทางสังคม เช่นงานของ Fratiglioni, Wans, Ericsson, Mayton & Winblad (2000) ที่พบว่าบุคคลที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมในระดับสูงจะส่งผลให้บุคคลนั้นมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าบุคคลที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมในระดับต่ำ

ดังนั้นหากต้องการบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนพัฒนาผู้สูงอายุในการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ผู้สูงอายุ การศึกษาตัวแปรแรงสนับสนุนทางสังคมในกลุ่มผู้สูงอายุจึงเป็นประเด็นที่ควรให้ความสำคัญอย่างยิ่ง โดยแรงสนับสนุนทางสังคมเป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพื้นฐานความสัมพันธ์ของคนในสังคม เป็นความรู้สึกของบุคคลว่าเป็นที่รักและเป็นที่ต้องการรวมทั้งมีประโยชน์ต่อคนอื่น รู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และรู้สึกถึงการได้รับ

การยอมรับ (Moss, 1973 อ้างถึงใน Burleson & MacGeorge, 2002) ที่น่าสนใจคือมีงานวิจัยที่ค้นพบว่าการได้รับและการให้แรงสนับสนุนทางสังคมพร้อมกันอย่างสมดุลจะส่งผลดีมากกว่าการให้หรือการได้รับเพียงอย่างเดียว (Maton, 1987)

จากการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีทำให้แรงสนับสนุนทางสังคมไม่ได้เกิดขึ้นเพียงแต่ในโลกออฟไลน์เท่านั้นแต่ยังสามารถเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมในโลกออนไลน์ได้อีกด้วย ด้วยเหตุนี้ในการวิจัยครั้งนี้จึงให้ความสนใจศึกษาแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์แบบสองทางทั้งการได้รับและการให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ในบริบทความถี่บ่อยที่ได้รับและได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์จากการใช้งานเว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมของกลุ่มผู้สูงอายุ เนื่องจากเว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมได้รับความนิยมได้กลุ่มผู้สูงอายุเป็นอย่างมากเพราะสามารถใช้ในการติดต่อสื่อสารและสร้างเครือข่ายทางสังคมได้อย่างสะดวกรวดเร็ว โดยในปี พ.ศ. 2562 พบว่าผู้สูงอายุ (อายุ 55 - 73 ปี) ในประเทศไทยเข้าใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยรวม 10 ชั่วโมงต่อวัน โดยกิจกรรมที่ผู้สูงอายุนิยมทำมากที่สุดในการเข้าใช้อินเทอร์เน็ตคือการใช้สื่อสังคม (Social media) (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2563) ซึ่งเว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมถือเป็นสื่อสังคมที่เติบโตเร็วที่สุด (วิกานดา พรสกุลวานิช, 2561) โดยการใช้งานเว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมของผู้สูงอายุก็มีความหลากหลายแตกต่างกันไปตามความต้องการและปัจจัยที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลและสามารถส่งผลไปถึงการใช้และผลจากการใช้ในแง่ของ

ความถี่บ่อยที่ได้รับและได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคลด้วย

การวิจัยครั้งนี้จึงใช้ทฤษฎีการใช้สื่อและความพึงพอใจในการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์แบบสองทางของผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไปในบริบทของความถี่บ่อยที่ได้รับและได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์จากการเข้าใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคม เนื่องจากทฤษฎีการใช้สื่อและความพึงพอใจให้ความสำคัญด้านสังคมและจิตวิทยาของผู้ใช้สื่อว่าสามารถส่งผลต่อความต้องการในการใช้สื่อและนำไปสู่ความแตกต่างในด้านรูปแบบหรือพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อของแต่ละบุคคลโดยนำมาซึ่งผลจากการใช้สื่อที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคลด้วย (Katz, Blumler & Gurevitch, 1974) ดังนั้นตัวแปรที่สำคัญตามทฤษฎีการใช้สื่อและความพึงพอใจจึงเริ่มจากความแตกต่างกันของแต่ละบุคคลที่มีผลต่อแรงจูงใจในการใช้สื่อที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อที่แตกต่างกันซึ่งทำให้ผลที่เกิดจากการใช้สื่อแตกต่างกันด้วย (วิกานดา พรสกุลวานิช, 2561) ซึ่งผลจากการใช้สื่อของผู้สูงอายุที่งานวิจัยครั้งนี้ให้ความสนใจคือแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์แบบสองทางนั่นเอง โดยผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์แบบสองทางของผู้สูงอายุเพื่อเป็นการยุติปัญหาที่ผู้สูงอายุต้องเผชิญและช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรสูงวัยให้เป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพตามแผนพัฒนาผู้สูงอายุทั้งในระดับประเทศและระดับสากลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของปัจจัยความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านการนับถือตนเองและด้านความเหงา แรงจูงใจในการใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคม การใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมที่มีต่อความถี่บ่อยที่ได้รับและได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ในกลุ่มผู้สูงอายุ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การศึกษาแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์แบบสองทางคือทั้งการได้รับและการให้แรงสนับสนุนทางสังคมจากการปฏิสัมพันธ์ของผู้สูงอายุผ่านเว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมซึ่งจะเป็นแนวทางในการต่อยอดการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแรงสนับสนุนทางสังคมในกลุ่มผู้สูงอายุในโลกการสื่อสารออนไลน์ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น
2. ผลการศึกษาแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์แบบสองทางของผู้สูงอายุผ่านการทำความเข้าใจตัวแปรความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านการนับถือตนเองและด้านความเหงา แรงจูงใจในการใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมและการใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมที่ส่งผลต่อความถี่บ่อยที่ได้รับและได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ จะช่วยให้ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคส่วนอื่น ๆ สามารถวางแผนการพัฒนาผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเพื่อยุติปัญหาทั้งทางด้านกายภาพและทางด้านจิตวิทยาที่ผู้สูงอายุต้องเผชิญ

ส่งผลให้ผู้สูงอายุของประเทศเป็นผู้สูงอายุที่มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถมีส่วนช่วยพัฒนาประเทศต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยในรูปแบบปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล (Questionnaire) โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปที่ใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา จำนวน 400 คน ทั้งในกรุงเทพฯและต่างจังหวัด

สมมติฐาน

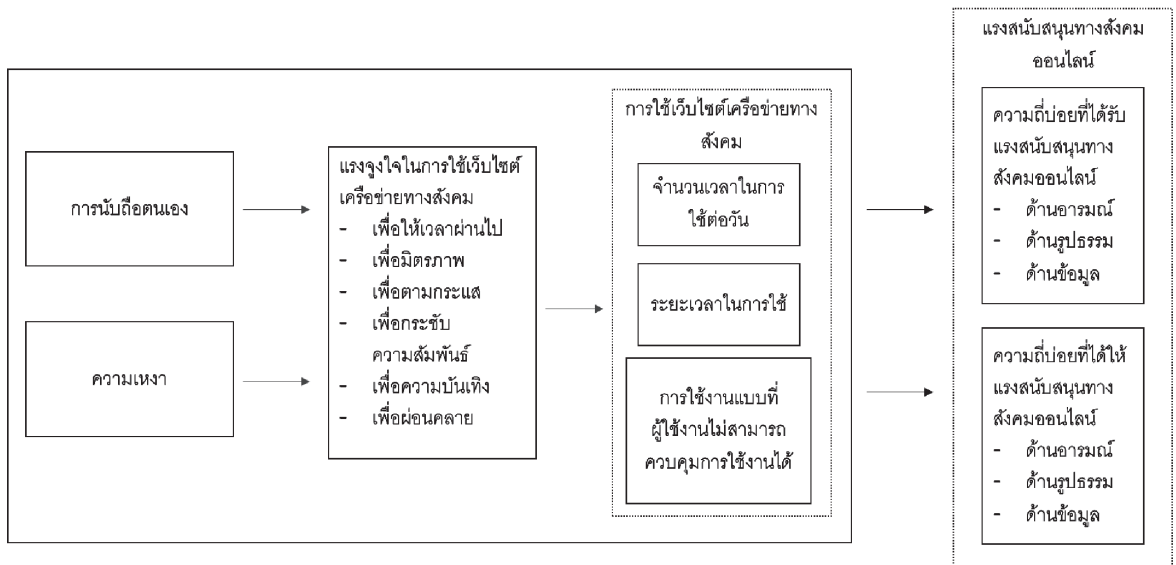
การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ในการใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมของกลุ่มผู้สูงอายุ โดยจากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างความแตกต่างระหว่างบุคคลกับแรงสนับสนุนทางสังคมพบว่า การนับถือตนเองนั้นมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับแรงสนับสนุนทางสังคม (Sarason, Levine, Basham & Sarason, 1983) ในส่วนของงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า เมื่อบุคคลเข้าสู่โลกอินเทอร์เน็ตความเหงาของพวกเขาจะลดลงและนำมาซึ่งการรับรู้ถึงแรงสนับสนุนทางสังคม (Shaw and Gant, 2002) นอกจากนี้งานวิจัยที่ผ่านมายังพบว่าแรงจูงใจ

ในการใช้อินเทอร์เน็ตสามารถทำนายความถี่บ่อยที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ได้ (Dumrongsiri & Pornsakulvanich, 2010) ในแง่ของการใช้งานสื่อสังคมกับแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ งานวิจัยของ Wang, Zhang & Zeng (2019) พบว่าการใช้งานโปรแกรมวีแชท (WeChat) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงสนับสนุนทางสังคมทั้งออนไลน์และออฟไลน์อีกด้วย จากแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นจึงเป็นที่มาของสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ H1a ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านการนับถือตนเองและด้านความเหงา แรงจูงใจในการใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคม การใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคม (จำนวนเวลาในการใช้ต่อวัน ระยะเวลาในการใช้จนถึงปัจจุบัน และการใช้งานแบบที่ผู้ใช้งานไม่สามารถควบคุมการใช้งานได้) ส่งผลต่อความถี่บ่อยที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ในกลุ่มผู้สูงอายุ

สมมติฐานการวิจัยที่ H1b ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านการนับถือตนเองและด้านความเหงา แรงจูงใจในการใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคม การใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคม (จำนวนเวลาในการใช้ต่อวัน ระยะเวลาในการใช้จนถึงปัจจุบัน และการใช้งานแบบที่ผู้ใช้งานไม่สามารถควบคุมการใช้งานได้) ส่งผลต่อความถี่บ่อยที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ในกลุ่มผู้สูงอายุ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพียงครั้งเดียว โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาประชากรชาวไทยที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบโอกาสที่หน่วยต่าง ๆ ของประชากรจะถูกสุ่มไปเป็นกลุ่มตัวอย่าง (Non-Probability Sampling) โดยการใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับการศึกษาไว้ คือ 1. กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุชาวไทยที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป 2. เป็นผู้สูงอายุที่ใช้งานสื่อสังคมประเภทเว็บไซต์เครือข่ายทางสังคม เช่น ไลน์ (LINE) เฟซบุ๊ก (Facebook) และทวิตเตอร์ (Twitter) ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

มีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการยื่นเอกสารเพื่อขอรับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในคนจากคณะอนุกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 2 สาขาสังคมศาสตร์ เพื่อขออนุมัติดำเนินการศึกษาวิจัย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการและได้รับอนุมัติแล้วเสร็จก่อนนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน ผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลแบบสอบถามใน 2 รูปแบบคือ 1. การเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างแบบที่นำแบบสอบถามไปส่งให้ผู้ตอบด้วยตนเองผ่านเครือข่ายผู้สูงอายุทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด นอกจากนี้จะสอบถามหรือขอคำแนะนำจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้ตอบแบบสอบถามแล้วเพื่อแนะนำไปยังกลุ่มบุคคลอื่น ๆ ที่มีคุณสมบัติตรงกับการศึกษาต่อไป และ 2. การเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างทางออนไลน์ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการโพสต์ข้อความ

ร่วมมือและกำหนดลิงก์สำหรับเชื่อมโยงไปยังแบบสอบถามซึ่งโพสต์ลงบนเว็บไซต์เครือข่ายทางสังคม เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ ที่ผู้สูงอายุซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างมักเข้าใช้หรือเข้ามาเยี่ยมชม

เมื่อทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามครบถ้วนแล้วผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงชั้น (Hierarchical Regression Analysis) เพื่อศึกษาว่าตัวแปรอิสระใดสามารถทำนายตัวแปรตามได้มากที่สุดเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์แบ่งออกเป็น เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ โดยมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ เพศ กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงจำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 67 และเป็นเพศชายจำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33 โดยสามารถแบ่งกลุ่มอายุได้ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอายุ 60 – 69 ปี ซึ่งมีจำนวน 303 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 75.8 และกลุ่มอายุตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไป 97 คน คิดเป็นร้อยละ 24.3 ในส่วนของระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีจำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5 รองลงมาคือ การศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 และในส่วนของรายได้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาทมากที่สุด จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3

รองลงมาคือกลุ่มผู้มีรายได้อยู่ในช่วง 15,000 – 25,000 บาท จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ตามลำดับ

การศึกษานี้ได้เสนอสมมติฐานไว้ 2 สมมติฐานหลัก โดยผลการทดสอบสมมติฐานมีดังนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ 1a ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านการนับถือตนเองและด้านความเหงา แรงจูงใจในการใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคม การใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคม (จำนวนเวลาในการใช้ต่อวัน ระยะเวลาในการใช้จนถึงปัจจุบัน และการใช้งานแบบที่ผู้ใช้งานไม่สามารถควบคุมการใช้งานได้) ส่งผลต่อความถี่บ่อยที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ในกลุ่มผู้สูงอายุ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยด้านแรงจูงใจในการใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมด้านเพื่อความบันเทิง ($\beta = 0.26, p < 0.001$) และการใช้งานแบบที่ผู้ใช้งานไม่สามารถควบคุมการใช้งาน ($\beta = 0.17, p < 0.01$) สามารถทำนายความถี่บ่อยที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ด้านอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญในทิศทางบวก ในส่วนของความเหงาสามารถทำนายความถี่บ่อยที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ด้านอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญในทิศทางลบ ($\beta = -0.13, p < 0.05$)

ในส่วนของปัจจัยที่สามารถทำนายความถี่บ่อยที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ด้านรูปธรรมคือแรงจูงใจในการใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมด้านเพื่อความบันเทิงสามารถทำนายความถี่บ่อยที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ด้านรูปธรรมอย่างมีนัยสำคัญในทิศทางบวก ($\beta = 0.22, - p < 0.001$)

ปัจจัยที่พบว่าสามารถทำนายความถี่บ่อยที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ด้านข้อมูล ประกอบด้วย แรงจูงใจในการใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมด้านเพื่อความบันเทิง ($\beta = 0.18, p < 0.01$) และเพื่อผ่อนคลาย ($\beta = 0.12, p < 0.05$) สามารถทำนายความถี่บ่อยที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ด้านข้อมูลอย่างมีนัยสำคัญในทิศทางบวก

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านการนับถือตนเองและด้านความเหงา แรงจูงใจในการใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคม การใช้ (จำนวนเวลา ระยะเวลา และการใช้งานแบบที่ผู้ใช้งานไม่สามารถควบคุมการใช้งานได้) ทำนายความถี่บ่อยที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ด้านอารมณ์ ด้านรูปธรรม และด้านข้อมูลในกลุ่มผู้สูงอายุ

ตัวแปรตาม	ตัวแปรทำนาย	B	SE B	β
ความถี่บ่อยที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ด้านอารมณ์	การนับถือตนเอง	0.06	0.08	0.05
	ความเหงา	-0.22	0.11	-0.13*
	เพื่อให้เวลาผ่านไป	-0.02	0.05	-0.02
	เพื่อมีมิตรภาพ	0.01	0.07	0.01
	เพื่อตามกระแส	0.05	0.05	0.05
	เพื่อกระชับความสัมพันธ์	0.04	0.07	0.04
	เพื่อความบันเทิง	0.20	0.05	0.26***
	เพื่อผ่อนคลาย	0.01	0.05	0.01
	จำนวนเวลาในการใช้	0.07	0.04	0.09
	ระยะเวลาในการใช้	-0.01	0.02	-0.01
	การใช้งานแบบที่ผู้ใช้งานไม่สามารถควบคุมการใช้งานได้	0.13	0.04	0.17**
	$\Delta R^2 = 0.18^{***}$			

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรทำนาย	B	SE B	β
ความถี่บ่นที่ได้รับ แรงสนับสนุนทาง สังคมออนไลน์ ด้านอารมณ์	การนับถือตนเอง	0.06	0.08	$\Delta R^2 = 0.18^{***}$ 0.05
	ความเหงา	-0.22	0.11	-0.13*
	เพื่อให้เวลาผ่านไป	-0.02	0.05	-0.02
	เพื่อมีมิตรภาพ	0.01	0.07	0.01
	เพื่อตามกระแส	0.05	0.05	0.05
	เพื่อกระชับความสัมพันธ์	0.04	0.07	0.04
	เพื่อความบันเทิง	0.20	0.05	0.26***
	เพื่อผ่อนคลาย	0.01	0.05	0.01
	จำนวนเวลาในการใช้	0.07	0.04	0.09
	ระยะเวลาในการใช้	-0.01	0.02	-0.01
	การใช้งานแบบที่ผู้ใช้งาน ไม่สามารถควบคุมการใช้ งานได้	0.13	0.04	0.17**
	ความถี่บ่นที่ได้รับ แรงสนับสนุนทาง สังคมออนไลน์ ด้านรูปธรรม	การนับถือตนเอง	0.06	0.08
ความเหงา		-0.16	0.11	-0.09
เพื่อให้เวลาผ่านไป		-0.08	0.05	-0.09
เพื่อมีมิตรภาพ		0.14	0.07	0.13
เพื่อตามกระแส		-0.04	0.06	-0.05
เพื่อกระชับความสัมพันธ์		0.09	0.07	0.09
เพื่อความบันเทิง		0.17	0.05	0.22***
เพื่อผ่อนคลาย		0.05	0.05	0.05
จำนวนเวลาในการใช้		0.03	0.04	0.04
ระยะเวลาในการใช้		0.03	0.02	0.06
การใช้งานแบบที่ผู้ใช้งาน ไม่สามารถควบคุมการใช้ งานได้		0.05	0.04	0.07

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรทำนาย	B	SE B	β
				$\Delta R^2 = 0.13^{***}$
ความถี่บ่นที่ได้รับ	การนับถือตนเอง	0.15	0.08	0.11
แรงสนับสนุนทาง	ความเหงา	-0.09	0.11	-0.05
สังคมออนไลน์	เพื่อให้เวลาผ่านไป	-0.01	0.05	-0.02
ด้านข้อมูล	เพื่อมิตรภาพ	0.02	0.07	0.02
	เพื่อตามกระแส	-0.03	0.05	-0.03
	เพื่อกระชับความสัมพันธ์	0.07	0.07	0.08
	เพื่อความบันเทิง	0.13	0.05	0.18**
	เพื่อผ่อนคลาย	0.10	0.05	0.12*
	จำนวนเวลาในการใช้	0.02	0.04	0.02
	ระยะเวลาในการใช้	0.03	0.02	0.06
	การใช้งานแบบที่ผู้ใช้งาน	0.07	0.04	0.10
	ไม่สามารถควบคุมการใช้			
	งานได้			

หมายเหตุ. 1. * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$ 2. ตารางนำเสนอสมการขั้นตอนสุดท้ายในการทดสอบตัวแปรอิสระทั้งหมดโดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงชั้น

สมมติฐานการวิจัยที่ 1b ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านการนับถือตนเองและความเหงา แรงงูใจในการใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคม การใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคม (จำนวนเวลาในการใช้ต่อวัน ระยะเวลาในการใช้จนถึงปัจจุบัน และการใช้งานแบบที่ผู้ใช้งานไม่สามารถควบคุมการใช้งานได้) ส่งผลต่อความถี่บ่นที่ได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ในกลุ่มผู้สูงอายุ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยด้านแรงงูใจในการใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมด้านเพื่อความบันเทิง ($\beta = 0.21, p < 0.01$) การนับถือตนเอง ($\beta = 0.15,$

$p < 0.05$) และการใช้งานแบบที่ผู้ใช้งานไม่สามารถควบคุมการใช้งานได้ ($\beta = 0.12, p < 0.05$) สามารถทำนายความถี่บ่นที่ได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ด้านอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญในทิศทางบวกตามลำดับ

ในส่วนของแรงงูใจในการใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมด้านเพื่อความบันเทิงสามารถทำนายความถี่บ่นที่ได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ด้านรูปธรรมอย่างมีนัยสำคัญในทิศทางบวกมากที่สุด ($\beta = 0.24, p < 0.001$) รองลงมาคือการใช้งานแบบที่ผู้ใช้งานไม่สามารถควบคุมการใช้

งานได้ ($\beta = 0.13, p < 0.05$) และระยะเวลาในการใช้ ($\beta = 0.12, p < 0.05$) ตามลำดับ ในส่วนของความเหงา ($\beta = -0.12, p < 0.05$) และแรงจูงใจในการใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมด้านเพื่อให้เวลาผ่านไป ($\beta = -0.12, p < 0.05$) สามารถทำนายความถี่บ่อยที่ได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ด้านรูปธรรมอย่างมีนัยสำคัญในทิศทางลบ

ในแง่ของความถี่บ่อยที่ได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ด้านข้อมูลพบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมด้านเพื่อความบันเทิง ($\beta = 0.17, p < 0.01$) สามารถทำนายความถี่บ่อยที่ได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ด้านข้อมูลอย่างมีนัยสำคัญในทิศทางบวกมากที่สุด รองลงมาคือการนับถือตนเอง ($\beta = 0.16, p < 0.05$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านการนับถือตนเองและด้านความเหงา แรงจูงใจในการใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคม การใช้ (จำนวนเวลา ระยะเวลา และการใช้งานแบบที่ผู้ใช้งานไม่สามารถควบคุมการใช้งานได้) ทำนายความถี่บ่อยที่ได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ด้านอารมณ์ ด้านรูปธรรม และด้านข้อมูลในกลุ่มผู้สูงอายุ

ตัวแปรตาม	ตัวแปรทำนาย	B	SE B	β
ความถี่บ่อยที่ได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ด้านอารมณ์	การนับถือตนเอง	0.20	0.08	$\Delta R^2 = 0.12^{***}$ 0.15*
	ความเหงา	-0.09	0.11	-0.05
	เพื่อให้เวลาผ่านไป	-0.03	0.05	-0.04
	เพื่อมิตรภาพ	-0.00	0.07	-0.00
	เพื่อตามกระแส	0.02	0.06	0.02
	เพื่อกระชับความสัมพันธ์	0.05	0.07	0.05
	เพื่อความบันเทิง	0.16	0.05	0.21**
	เพื่อผ่อนคลาย	0.04	0.05	0.05
	จำนวนเวลาในการใช้	-0.02	0.04	-0.02
	ระยะเวลาในการใช้	-0.01	0.02	-0.03
	การใช้งานแบบที่ผู้ใช้งานไม่สามารถควบคุมการใช้งานได้	0.09	0.04	0.12*

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรทำนาย	B	SE B	β
ความถี่บ่อยที่ได้ให้ แรงสนับสนุนทาง สังคมออนไลน์ ด้านรูปธรรม	การนับถือตนเอง	0.12	0.08	$\Delta R^2 = 0.16^{***}$ 0.09
	ความเหงา	-0.20	0.10	-0.12*
	เพื่อให้เวลาผ่านไป	-0.09	0.05	-0.12*
	เพื่อมีมิตรภาพ	0.09	0.07	0.09
	เพื่อตามกระแส	0.02	0.05	0.02
	เพื่อกระชับความสัมพันธ์	-0.00	0.06	-0.00
	เพื่อความบันเทิง	0.17	0.04	0.24***
	เพื่อผ่อนคลาย	0.02	0.05	0.02
	จำนวนเวลาในการใช้	-0.05	0.04	-0.07
	ระยะเวลาในการใช้	0.05	0.02	0.12*
	การใช้งานแบบที่ผู้ใช้งาน ไม่สามารถควบคุมการใช้ งานได้	0.09	0.04	0.13*
	ความถี่บ่อยที่ได้ให้ แรงสนับสนุนทาง สังคมออนไลน์ ด้านข้อมูล	การนับถือตนเอง	0.21	0.08
ความเหงา		-0.12	0.11	-0.07
เพื่อให้เวลาผ่านไป		-0.00	0.05	-0.00
เพื่อมีมิตรภาพ		-0.00	0.07	-0.00
เพื่อตามกระแส		-0.01	0.06	-0.02
เพื่อกระชับความสัมพันธ์		0.03	0.07	0.03
เพื่อความบันเทิง		0.12	0.05	0.17**
เพื่อผ่อนคลาย		0.09	0.05	0.11
จำนวนเวลาในการใช้		0.05	0.04	0.07
ระยะเวลาในการใช้		0.01	0.02	0.02
การใช้งานแบบที่ผู้ใช้งาน ไม่สามารถควบคุมการใช้ งานได้		0.07	0.04	0.10

หมายเหตุ. 1. * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$ 2. ตารางนำเสนอสมการขั้นตอนสุดท้ายในการทดสอบตัวแปรอิสระทั้งหมดโดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงชั้น

อภิปรายผล

การวิจัยนี้พบว่าผู้สูงอายุที่มีการนับถือตนเองสูงจะส่งผลให้มีความถี่บ่อยที่ได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ทั้งด้านอารมณ์และด้านข้อมูลสูง เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีทั้งวัยวุฒิและคุณวุฒิอีกทั้งผ่านประสบการณ์มามากทำให้มีบุคลิกที่ชอบแนะนำให้คำปรึกษาแก่บุคคลอื่น ๆ ยิ่งไปกว่านั้นหากเป็นผู้สูงอายุที่มีความนับถือตนเองสูงก็จะมีเชื่อมั่นในการตัดสินใจของตัวเองสูงตามไปด้วย งานของ Brockner et al. (1998) ได้กล่าวว่าบุคคลที่มีระดับการนับถือตัวเองสูงจะมีความเชื่อมั่นในการตัดสินใจของตัวเองสูงกว่าบุคคลที่มีการนับถือตนเองต่ำ ดังนั้นผู้สูงอายุที่มีความนับถือตนเองสูงจึงกล้าที่จะสื่อสารและให้ความช่วยเหลือคนอื่นหรือสนับสนุนบุคคลอื่น ๆ ที่อยู่ในเครือข่ายทางสังคมออนไลน์บ่อยครั้งโดยเฉพาะในด้านของอารมณ์และการให้ข้อมูล

ในทางกลับกันผู้สูงอายุที่มีความเหงามจะส่งผลให้มีความถี่บ่อยที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ด้านอารมณ์และความถี่บ่อยที่ได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ด้านรูปธรรมในระดับต่ำ ซึ่งมีงานวิจัยที่ผ่านมาที่ได้กล่าวถึงผลในเชิงลบของความเหงามในบริบทการใช้อินเทอร์เน็ตเช่นกันโดยพบว่าความเหงามอาจจะส่งผลให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเลือกเข้าใช้อินเทอร์เน็ตแต่กลับยังทำให้เกิดผลในเชิงลบต่อแรงสนับสนุนทางสังคมเช่นผลการศึกษาของ Kim, LaRose, and Peng (2009) ที่พบว่าบุคคลที่มีความเหงามหรือไม่มีทักษะในการเข้าสังคมจะพึงพิงการใช้อินเทอร์เน็ตซึ่งส่งผลในเชิงลบต่อการใช้ชีวิตและไม่ได้ช่วยแก้ไข้ปัญหาในเรื่องของความเหงามและปัญหาในการเข้าสังคม

นอกจากนี้งานของ Dumrongsiri and Pomsakulvanich (2010) ยังได้ค้นพบว่ายิ่งบุคคลมีความเหงามมากเท่าไรก็จะมีความรู้สึกพึงพอใจต่อแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์น้อยลง

จากผลการศึกษาในข้างต้นจึงสรุปได้ว่าปัจจัยทางสังคมจิตวิทยาที่แตกต่างกันของผู้ใช้สื่อแต่ละคนทำให้ความคาดหวังจากการใช้สื่อต่างกันและการตอบสนองต่อความต้องการจากการใช้สื่อแตกต่างกันไปด้วย (Rubin, 2009) โดยผู้สูงอายุที่มีการนับถือตนเองสูงจะส่งผลให้มีความถี่บ่อยสูงในการให้แรงสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์และข้อมูลผ่านการใช้อินเทอร์เน็ตหรือช่องทางสังคม ในขณะที่ผู้สูงอายุที่มีความเหงามกลับมีความถี่บ่อยทั้งการได้รับด้านอารมณ์และการให้ด้านรูปธรรมในแง่ของแรงสนับสนุนทางสังคมผ่านเว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมออนไลน์น้อยครั้ง จึงกล่าวได้ว่าผู้สูงอายุที่มีการนับถือตนเองกับผู้สูงอายุที่มีความเหงามจะมีความคาดหวังและการตอบสนองต่อความต้องการจากการใช้อินเทอร์เน็ตหรือช่องทางสังคมในแง่ของแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์แตกต่างกัน

นอกจากนี้งานวิจัยในครั้งนี้พบว่าผู้สูงอายุที่เข้าใช้อินเทอร์เน็ตหรือช่องทางสังคมเพื่อความบันเทิงส่งผลให้มีความถี่บ่อยที่ได้รับและได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ทั้งสามด้านคือด้านอารมณ์ ด้านรูปธรรม และด้านข้อมูลอยู่ในระดับสูง จึงกล่าวได้ว่าแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ตหรือช่องทางสังคมเพื่อความบันเทิงถือเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ในแง่ของความถี่บ่อยจากการได้รับและการให้ทั้งในด้านอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ

และด้านรูปธรรมด้านข้อมูลซึ่งเกี่ยวข้องกับทางกายภาพในกลุ่มผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุที่เข้าใช้เว็บไซต์หรือข่ายทางสังคมด้วยเป้าหมายอื่นก็จะมีผลในแง่ของแรงสนับสนุนทางสังคมที่แตกต่างออกไปนั่นเองแสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุในฐานะผู้ใช้สื่อนั้นเป็นผู้ที่เลือกใช้สื่อและเปิดรับเนื้อหาต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองและทำให้ผลที่เกิดขึ้นตามมาจากการใช้สื่อของผู้ใช้แต่ละคนแตกต่างกันด้วย ซึ่งสามารถอธิบายได้ตามทฤษฎีการใช้และความพึงพอใจที่ให้ความสำคัญกับผู้ใช้สื่อเป็นหลักโดยสังเกตเห็นว่าผู้ใช้สื่อเป็นผู้ที่เลือกใช้สื่อรวมไปถึงเลือกเนื้อหาในสื่อเพื่อตอบสนองต่อความต้องการหรือความสนใจของผู้ใช้สื่อเอง (Rubin, 2009) โดยงานวิจัยที่ผ่านมาที่ได้กล่าวไปแล้วของ Dumrongsiri and Pornsakulvanich (2010) ได้สนับสนุนผลการวิจัยในครั้งนี้โดยพบว่าแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ตสามารถทำนายความถี่ที่บ่งชี้ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ได้

การศึกษานี้ยังพบว่าผู้สูงอายุที่มีการใช้งานเว็บไซต์หรือข่ายทางสังคมแบบที่ไม่สามารถควบคุมการใช้งานได้จะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความถี่บ่งชี้ที่บ่งชี้ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ด้านอารมณ์และการให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ด้านอารมณ์และด้านรูปธรรมในระดับสูง ซึ่งงานวิจัยของ Brailovskaia, Rohmannb, Bierhoffb, Schillacka & Margrafa (2019) ได้สนับสนุนผลการวิจัยดังกล่าวโดยพบว่าการใช้งานเฟซบุ๊กอย่างหนักสัมพันธ์กับการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ในระดับสูง ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นอีกมุมมองหนึ่งของผลที่ได้รับจากพฤติกรรมการใช้งานในรูปแบบที่ผู้ใช้งาน

ไม่สามารถควบคุมการใช้งานได้ที่สามารถนำมาซึ่งผลในเชิงลบจากการเข้าใช้อินเทอร์เน็ต (Caplan, 2003) โดยจากการวิจัยครั้งนี้ได้ค้นพบว่าการใช้งานในรูปแบบที่ผู้ใช้งานไม่สามารถควบคุมการใช้งานได้ก็สามารถนำมาซึ่งความถี่บ่งชี้ที่บ่งชี้ได้รับการให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ในกลุ่มผู้สูงอายุซึ่งถือเป็นผลในเชิงบวกจากการใช้เว็บไซต์หรือข่ายทางสังคมได้อีกด้วย

โดยสรุปการศึกษานี้ทำให้เข้าใจปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์แบบสองทางในกลุ่มผู้สูงอายุในแง่ของความถี่บ่งชี้ที่ได้รับและได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ โดยปัจจัยด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้สูงอายุในฐานะผู้ใช้สื่อมีผลอย่างชัดเจนต่อความถี่บ่งชี้ที่ได้รับและได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ นอกจากนี้แรงจูงใจในการใช้เว็บไซต์หรือข่ายทางสังคมเพื่อความบันเทิงของผู้สูงอายุก็ส่งผลกระทบต่อความถี่บ่งชี้ที่ได้รับและได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ทั้งด้านจิตใจและด้านกายภาพ ในแง่ของการใช้งานแบบที่ผู้ใช้งานไม่สามารถควบคุมการใช้งานได้ก็มักจะส่งผลในเชิงลบจากการใช้งานสื่อออนไลน์ แต่ในการวิจัยครั้งนี้กลับพบว่าด้วยว่าการใช้งานแบบที่ผู้ใช้งานไม่สามารถควบคุมการใช้งานได้เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความถี่บ่งชี้ที่ได้รับและได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ในกลุ่มผู้สูงอายุ จึงอาจกล่าวได้ว่าการใช้งานแบบที่พึ่งพิงเว็บไซต์หรือข่ายทางสังคมของผู้สูงอายุอาจนำมาซึ่งทั้งผลดีจากการได้รับและได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ ในขณะที่เดียวกันก็อาจนำมาซึ่งผลเสียในแง่ของการใช้เว็บไซต์หรือข่ายทางสังคมมากเกินไปจนกระทบ

ต่อชีวิตประจำวันได้นั้นเอง ดังนั้นสิ่งสำคัญคือการดูแลผู้สูงอายุให้ใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมอย่างเหมาะสมซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุทั้งในแง่ของการได้รับและการให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์อีกทั้งเป็นการป้องกันผลกระทบในแง่ลบจากการใช้งานเว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมที่มากเกินไปอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางให้กับการวิจัยในอนาคตในการต่อยอดการศึกษาแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์แบบสองทางของกลุ่มผู้สูงอายุกับการใช้สื่ออื่น ๆ ที่เป็นนิยมในอนาคตของกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้สูงอายุได้มากยิ่งขึ้น

2. จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าการใช้งานแบบที่ผู้ใช้งานไม่สามารถควบคุมการใช้งานได้เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความถี่ของการได้รับและได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์ จึงอาจกล่าวได้ว่าการใช้งานแบบที่ผู้ใช้งานไม่สามารถควบคุมการใช้งานได้อาจนำมาซึ่งผลจากการใช้สื่อออนไลน์ทั้งในแง่บวกและลบในเวลาเดียวกัน ผลการศึกษานี้จึงช่วยต่อยอดการศึกษาผลจากการใช้สื่อโดยมีทฤษฎีการใช้สื่อและความพึงพอใจเป็นพื้นฐานในแง่การศึกษาผลจากการใช้สื่อที่เกิดขึ้นจากการใช้สื่อในรูปแบบเดียวกันแต่ได้ผลทั้งในเชิงบวกและลบควบคู่กัน

3. การวางแผนงานหรือกิจกรรมผ่านเว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ

จำเป็นต้องคำนึงถึงเนื้อหาที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุและสามารถส่งผลกระทบต่อแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์แบบสองทางของผู้สูงอายุด้วย โดยจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าการสร้างเนื้อหาให้มีความบันเทิงจะทำให้ผู้สูงอายุที่ใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมมีการได้รับและได้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์บ่อยครั้งด้วย นอกจากนี้กิจกรรมต่าง ๆ ควรสนับสนุนให้เกิดความนับถือตนเองในกลุ่มผู้สูงอายุรวมทั้งลดความเหงาของผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุที่มีการนับถือตนเองสูงรวมทั้งไม่มีความเหงาจะมีความถี่บ่อยในการให้แรงสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้อื่นในเครือข่ายทางสังคมออนไลน์บ่อยครั้ง การพัฒนาเนื้อหาที่สามารถสร้างการนับถือตนเองและลดความเหงาในกลุ่มผู้สูงอายุจึงเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้สูงอายุที่สำคัญยังสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณค่าต่อสังคมในแง่การเป็นแรงขับเคลื่อนพลังทางสังคมด้วยการส่งต่อแรงสนับสนุนทางสังคมหรือการช่วยเหลือผู้อื่นในเครือข่ายทางสังคมของผู้สูงอายุตามเป้าหมายของแผนการพัฒนาผู้สูงอายุ โดยกิจกรรมที่ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคส่วนต่าง ๆ สามารถนำไปพัฒนาเพื่อเข้าถึงผู้สูงอายุและนำไปสู่การพัฒนาผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มผู้สูงอายุในเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุสามารถแสดงทักษะความรู้ ความสามารถที่เป็นประโยชน์เพื่อแลกเปลี่ยนต่อเพื่อนสมาชิกในเครือข่ายทางสังคมทั้งที่เป็นผู้สูงอายุด้วยกันหรือผู้สนใจในกลุ่มวัยอื่น ๆ ผ่านเว็บไซต์เครือข่ายทางสังคม ซึ่งสามารถสร้างความบันเทิงรวมทั้งสร้างการปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในเครือข่าย

ทางสังคมเพื่อช่วยลดความเหงาและเพิ่มการนับถือตนเองในกลุ่มผู้สูงอายุอีกด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

การต่อยอดการวิจัยครั้งต่อไปสามารถดำเนินการวิจัยในบริบทแบบข้ามวัฒนธรรม การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวัฒนธรรมหรือศึกษาเปรียบเทียบบริบทประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ

ซึ่งการศึกษาในบริบทข้ามวัฒนธรรมหรือศึกษาเปรียบเทียบอาจทำให้เข้าใจบริบทแรงสนับสนุนทางสังคมออนไลน์แบบสองทางในกลุ่มผู้สูงอายุได้ดีซึ่งมากยิ่งขึ้นและยังสามารถขยายผลการศึกษาให้กว้างขวางออกไปสู่ระดับสากลได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- วิกานดา พรสกุลวานิช. (2561). **สื่อใหม่และการจัดการการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล และมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2561) **สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2560**. สืบค้นจาก <https://thaitgri.org>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐**. สืบค้นจาก https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_PlanOct2018.pdf
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2563). **รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี 2562**. สืบค้นจาก <https://www.etda.or.th/publishing-detail/thailand-internet-user-behavior-2019.html>

REFERENECS

- Brailovskaia, J., Rohmann, E., Bierhoff, H. W., Schillack, H., & Margraf, J. (2019). **The relationship between daily stress, social support and Facebook Addiction Disorder**. *Psychiatry research*, 276, 167-174.
- Brockner, J., Heuer, L., Siegel, P. A., Wiesenfeld, B., Martin, C., Grover, S., Thomas, R. & Bjorgvinsson, S. (1998). **The moderating effect of self-esteem in reaction to voice: Converging evidence from five studies**. *Journal of personality and social psychology*, 75(2), 394-407.
- Burleson, B. R., & MacGeorge, E. L. (2002). **Supportive communication**. In M. Knapp & J. A. Daily (Eds.), *Handbook of interpersonal communication* (3rd ed.,) (pp. 374-424). Sage.

- Caplan, S. E. (2003). **Preference for online social interaction: A theory of problematic internet use and psychosocial well-being.** *Communication Research*, 30, 625-648.
- Dumrongsiri, N., & Pornsakulvanich, V. (2010). **Internet Use for Social Support Among People Living HIV/AIDS: How Did Individual Differences Predict Support Frequency and Satisfaction?.** *Journal of Communication Arts*, 28(3), 57-76.
- Fratiglioni, L., Wang, H. X., Ericsson, K., Maytan, M., & Winblad, B. (2000). **Influence of social network on occurrence of dementia: a community-based longitudinal study.** *The lancet*, 355(9212), 1315-1319.
- Katz, E., Blumler, J. G., & Gurevitch, M. (1974). **Utilization of mass communication by the individual.** In J.G. Blumler & E. Katz (Eds.), *The uses of mass communication: Current perspectives on gratifications research* (pp. 19-32). Beverly Hills CA: Sage.
- Kim, J., LaRose, R., & Peng, W. (2009). **Loneliness as the cause and the effect of problematic Internet use: The relationship between Internet use and psychological well-being.** *Cyberpsychology & behavior*, 12(4), 451-455.
- Maton, K. I. (1987). **Patterns and psychological correlates of material support within a religious setting: The bidirectional support hypothesis.** *American Journal of Community Psychology*, 15(2), 185-207.
- Moss, G. E. (1973). **Illness, immunity, and social interaction.** New York: John Wiley.
- Rubin, A. M. (2009). **Uses-and-gratifications perspective of media effects.** In J. Bryant & M. B. Oliver (Eds.), *Media effects advances in theory and research* (3rd ed.,) (pp.165-184). New York: Routledge.
- Sarason, I. G., Levine, H. M., Basham, R. B., & Sarason, B. R. (1983). **Assessing social support: the social support questionnaire.** *Journal of personality and social psychology*, 44(1), 127-139.
- Shaw, L. H., & Grant, L. M. (2002). **In defense of the Internet: The relationship between Internet communication and depression, loneliness, self-esteem, and perceived social support.** *CyberPsychology and Behavior*, 5, 157–171.
- Wang, G., Zhang, W., & Zeng, R. (2019). **WeChat use intensity and social support: The moderating effect of motivators for WeChat use.** *Computers in Human Behavior*, 91, 244-251.